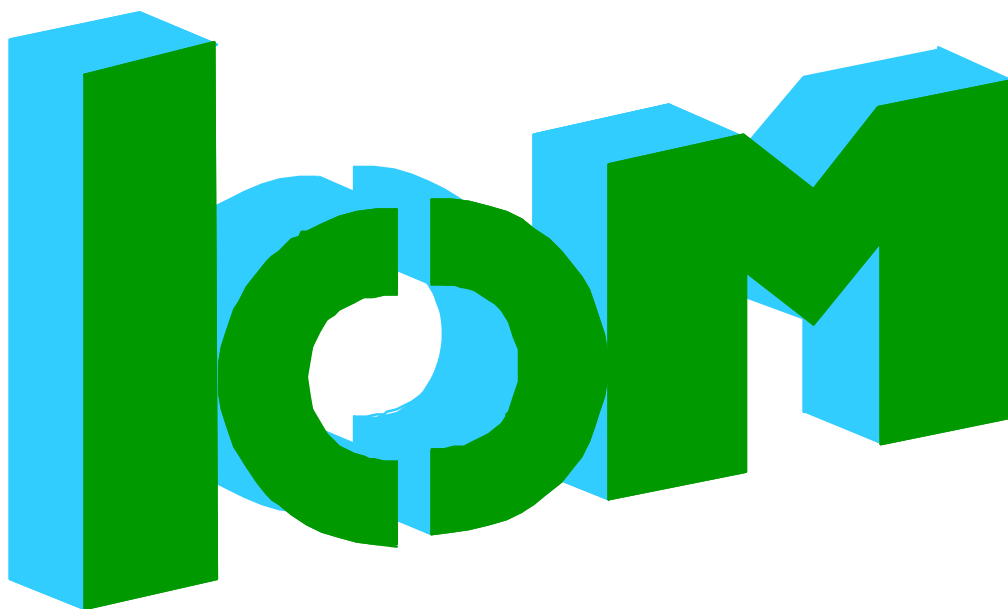

Stichting KOM

**Kwaliteitszorg Onderhoud
Melkinstallaties**

Jaarverslag 2005

Inleiding

Voor u ligt het “Jaarverslag 2005” waarin Stichting KOM verslag doet van haar activiteiten.

In 2005 heeft het bestuur zich gebogen over het heden en toekomst van de Stichting KOM. Het resultaat daarvan kunt u onder andere lezen in dit rapport (hoofdstuk 8). Dat er een toekomst is voor de KOM-activiteiten staat buiten elke discussie. Als u het jaarverslag leest zoals ik dat gedaan heb, zult u ook onder de indruk zijn van alle activiteiten waarbij Stichting KOM betrokken is. De manier waarop, moet van tijd tot tijd tegen het licht gehouden worden. Maar vooralsnog zijn we als bestuur en directie ervan overtuigd dat we op de juiste weg zijn.

Stichting KOM houdt zich intensief bezig met kwaliteitscontrole. Op vrijwel elk gebied is de kwaliteit verbeterd. De afwijkingen en afkeuringen nemen af en de kwaliteit dus toe. En dat is nu net ons doel! Wat me daarin tegenvalt is dat het kennelijk nodig is dat je als Stichting KOM veel inspanningen moet verrichten om deze vooruitgang te bewerkstelligen. En dat terwijl iedereen ervan overtuigd is dat een goed onderhouden melkmachine en een goed afgestelde melkmeter een must is voor betrouwbaar melken, een goede uiergezondheid en het produceren van kwaliteitsmelk. Dan zou deze extra inspanning van de Stichting KOM toch niet nodig hoeven te zijn?

Een punt van zorg blijft het uitstellen van onderhoud door de veehouder en de achterstand bij de melkmachinedealers. Als KOM kunnen we dat alleen waarnemen. We kunnen overzichten sturen en we kunnen stimuleren maar niet sanctioneren. Dat de zuivel nu een stap in de goede richting zet door meer aandacht te besteden aan de termijn van 12 maanden interval juichen we alleen maar toe. Maar tegelijk moet ik constateren dat ook hier geldt dat, hoewel iedereen overtuigd is van het belang, er kennelijk een pressiemiddel nodig is om een ieder te laten doen wat uiteindelijk in zijn of haar eigen belang is.

Ik hoop dat u hetzelfde beeld uit dit verslag krijgt en met ons werkt aan een nog verdere verbetering. Uit eigen beweging en niet omdat het “moet”!

Het vorig jaar schreef ik dat ook Stichting KOM werkt aan verbetering van haar eigen kwaliteit door haar eigen organisatie ISO-9001 te laten certificeren. Uit eigen beweging, omdat kwaliteit zich zelf terugverdient. Door een natuurlijk verloop van personeel hebben wij een nieuwe medewerker aan moeten trekken. Bij de profielschets is speciaal ingezet op kwaliteitsmanagement. We hebben iemand gevonden die voldeed aan ons profiel en deze medewerker is inmiddels volop aan de slag en we verwachten eind 2006, begin 2007 het ISO traject te hebben afgerond.

Goed voorbeeld doet volgen, daarvan ben ik overtuigd.

Voorzitter van bestuur,
H.J. Schoenmaker

Inhoudsopgave

1. Organisatie en activiteiten.....	5
2. Registratie meet- en adviesrapporten en periodieke controles melkmeetapparatuur	6
3. Bedrijven met nieuwe elektronische melkmeetapparatuur	9
4. Steekproeven op uitgevoerde werkzaamheden door onderhoudsmonteurs	10
5. Certificering van de monteur.....	12
6. Borging onderhoud melkkoeltanks.....	13
6.1. Controle op uitvoering en afhandeling	14
7. Doorbelasting KOM kosten.....	15
8. Strategisch plan	16
8.1. Ontwikkeling marktpartijen	16
8.2. Toekomst visie voor Stichting KOM.....	18
8.2.1. Taken / werkzaamheden	18
8.2.2. Samenwerking of autonoom blijven	18
8.2.3. ISO certificering	19
9. Website – Stichting KOM	19

1. Organisatie en activiteiten

Voor Stichting KOM heeft 2005 in het teken gestaan van het opstellen van een strategisch plan. Aanleiding hiervoor zijn de wijzigingen in de ketenbewaking zoals dit in de zuivelindustrie plaats vindt, maar ook een gezonde vooruitblik en visie naar de toekomst zijn hierbij belangrijk geweest. In een aparte paragraaf wordt hier dieper op in gegaan.

De samenstelling van het bestuur is in 2005 meerdere malen gewijzigd. De heer Schoenmaker heeft in eerste instantie het bestuur, maar ook de sectie Melktechniek, verlaten daar hij niet meer werkzaam was binnen de branche. Hij is opgevolgd door de heer Westerbeek. Medio 2005 heeft de heer Westerbeek echter een nieuwe functie aanvaard buiten de melktechniek. De heer Schoenmaker was op dat moment weer actief in de sectie en heeft zijn functie als bestuurslid van Stichting KOM weer opgepakt. Dit kwam de continuïteit ten goede daar de beide andere afgevaardigden ook hun functie hadden teruggegeven.

De heer Rempelberg, afgevaardigde van LTO, is vertrokken wegens beëindiging van zijn functie binnen LTO. Hij is opgevolgd door de heer P. Prins. Ook de heer Vlastuin, afgevaardigde vanuit de NVO, vertrok. Hij heeft zijn actieve loopbaan beëindigd. Hij is opgevolgd door E. Henniphof, welke ook zijn functie binnen de NVO heeft overgenomen.

Tabel 1 Samenstelling bestuur (31-12-2005)

Organisatie	Vertegenwoordiging
Federatie Agrotechniek – Sectie Melktechniek	H.J. (Rik) Schoenmaker
NVO Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie	E. (Egbert) Henniphof
LTO Land- en tuinbouw organisatie, afd. Veehouderij	P. (Pier) Prins
Adviseur	
ASG <i>Animal Sciences Group van Wageningen UR, divisie Veehouderij (adviseur)</i>	<i>C.J.A.M.(Kees) de Koning</i>

Om u een indruk te geven van de activiteiten van de Stichting KOM wordt hierna een korte opsomming gegeven van de werkzaamheden. Deze activiteiten en de procedures zijn opgenomen in het reglement “Kwaliteitscontrole melkinstallaties”. De belangrijkste activiteiten zijn:

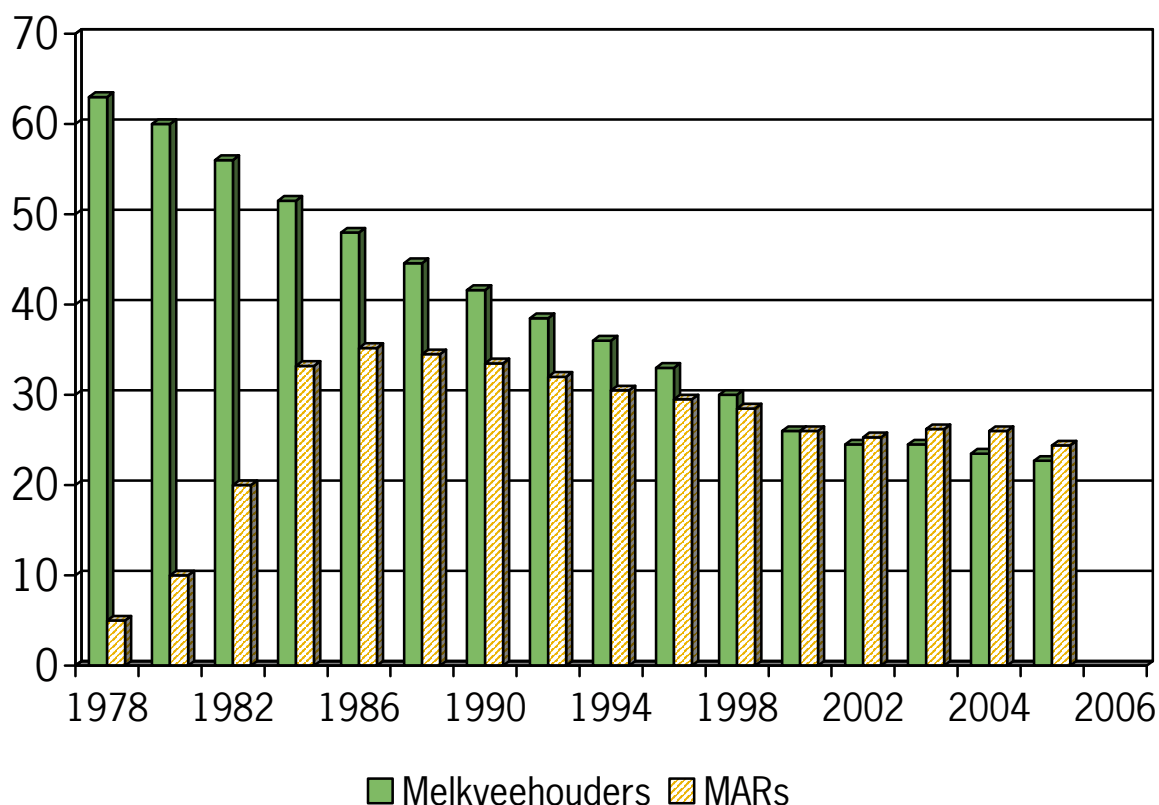
- Registratie van meet- en adviesrapporten (beoordeling op steekproefbasis), registratie en controle van ijkrapporten van melkmeters en melkmeetglazen;
- Installatieproeven bij melkmeters (bedrijfsgoedkeuring) en periodieke controles bij voorlopig ICAR goedgekeurde melkmeters;
- Uitvoering van steekproeven op de werkzaamheden van de onderhoudsmonteur ten aanzien van de melkinstallatie, melkkoeltanks en eventuele aanwezige melkmeetapparatuur;
- Certificering van (nieuwe) onderhoudsmonteurs aangevuld met jaarlijkse bijscholing van onderhoudsmonteurs en controle en afstelling van meetapparatuur gebruikt door de onderhoudsmonteurs;
- Ontwikkeling van standaard meetrapporten en meetprocedures (gebaseerd op ISO) zoals bijvoorbeeld voor automatische melksystemen.

Op het secretariaat werken in totaal 6 personen (4,0 fte) en in de buitendienst worden de werkzaamheden uitgevoerd door 6 personen (5,6 fte). De dagelijkse leiding is in handen van de heer P.J.M. (Peter) Huijsmans.

2. Registratie meet- en adviesrapporten en periodieke controles melkmeetapparatuur

Afgelopen jaar heeft de daling van het aantal veehouders zich doorgezet. Ook het aantal meet- en adviesrapporten is daarmee gedaald. De belangrijkste oorzaken zijn stoppende veehouders, uitgestelde beurten door veehouders en een verhoogde achterstand bij melkmachinedealers in uitvoering van beurten. De wijzigingen in de ketenbewaking in de zuivelindustrie, waarbij 2005 een overgangsjaar was, heeft wellicht bijgedragen aan een wat verminderde aandacht bij de veehouder voor de tijdige uitvoering van het onderhoud. De voorgaande jaren is het aantal rapporten, met toch ook stoppende veehouders, nog redelijk stabiel gebleven. In figuur 1 vindt u een overzicht van de ontwikkeling in aantallen melkveehouders en de aantallen ontvangen meet- en adviesrapporten.

Figuur 1 Ontwikkeling veehouders en meet- en adviesrapporten (MARs)

Bij de registratie worden alle rapporten (grote beurt en kleine beurt) en de halfjaarlijkse rapporten bij de automatische melksystemen meegenomen. Van alle actieve melkinstallaties in ons datasysteem heeft 89% een interval tussen twee KOM getoetste onderhoudsbeurten van 15 maanden. Aanvullend geconcludeerd blijkt dat ongeveer 11% van de veehouders niet voldoet aan de maximale termijn van 15 maanden gesteld in de ketenbewaking voor 2005.

Ten aanzien van deze laatste groep geldt de deze veehouders een eventuele herbeoordeling riskeren met de daarbij behorende kosten. Hierbij dient nog wel opmerkt dat naar schatting 30% van deze melkstallen al niet meer actief is (vervuiling in ons systeem), ongeveer 60% stelt uit op basis van “gaat stoppen” en de overige 10% laat het er gewoon op aan komen.

Concluderend kan gemeld worden dat de achterstanden ten opzicht van 2004 groter zijn geworden. Met de nieuwe invulling van de kwaliteitsketen per zuivelonderneming in 2006, waar een strakkere invulling aan de 12 maanden termijn wordt gegeven, zullen veel dealers, maar ook veehouders hier aandacht aan moeten besteden.

Bovenstaande heeft ook onze aandacht. We hebben o.a. gerichte terugkoppelingen, betreffende de achterstanden/uitstellen, uitgevoerd naar veehouders, melkmachinedealers en hun hoofdleveranciers/vertegenwoordiging.

Tabel 2 geeft een beeld van de aantallen en soorten melkstallen in Nederland. Een toename is te zien bij de draaimelkstallen, de zij-aan-zij-melkstallen en de automatische melksystemen. Afgelopen jaar zijn de automatische melkssystemen na enkele mindere jaren weer flink toegenomen. Echter vooral ook de capaciteitsmelkstallen zijn in trek bij de veehouders. Een afname van het aantal stallen is te zien bij de grupstal, de visgraat- en de tandemmelkstallen. Ten aanzien van nieuwbouw of renovatie verdient het maken van een opleveringsrapport de aandacht. Uitvoering/afhandeling vindt vaak (ongeveer 10 %) plaats als er al weken in de betreffende melkstal gemolken wordt. Voordat er gemolken wordt, dient er een rapport gemaakt te worden. Bij eventuele wijzigingen dient dit wederom gebeuren.

Tabel 2 Overzicht aantallen per soort melkstal per eind december (afgeronde getallen)

Staltype	Aantal bedrijven		
	2003	2004	2005
Draaimelkstal	300	375	430
Grupstal	3995	3660	3340
Tandemmelkstal	1820	1735	1580
Automatische melksystemen	560	610	680
Visgraat melkstal	16255	15900	15230
Zij-aan-zij melkstal	1140	1240	1310

Periodieke controle op melkmeetapparatuur

Alle bij de erkende melkproductieregistratie gebruikte melkmeetapparatuur dient periodiek gecontroleerd te worden. Veel veehouders hebben goedgekeurde meetapparatuur in de vorm van melkmeetglazen of elektronische melkmeters in eigendom. De overige bedrijven gebruiken TruTest melkmeters via de melkcontrolevereniging. De melkmeetglazen worden 1x per 24 maanden gecontroleerd en voor elektronische melkmeters is deze termijn 12 maanden. Indien het een meter betreft die nieuw is en nog maar vrij recent in gebruik is of achterblijvende resultaten heeft, is deze periode 6 maanden. In tabel 3 is aangegeven hoeveel melkmeters er gecontroleerd zijn en wat de resultaten hiervan zijn.

Er waren per 31 december 2005 ongeveer 4850 melkstallen/boxen (ruim 4500 bedrijven) met elektronische melkmeters en 9.000 bedrijven met melkmeetglazen aangesloten bij de melkproductieregistratie. Het lagere aantal bezochte bedrijven bij melkmeters (zie tabel 3) wordt veroorzaakt door nieuwe bedrijven en achterstand in uitvoering. Deze nieuwe

bedrijven staan nog niet gepland voor een periodieke controle, maar hebben wel een installatieproef gehad. Daar de meetglazen éénmaal in de twee jaar worden gecontroleerd, dient ongeveer de helft in een jaartijdvak te worden bezocht. Het inhalen en verkleinen van de achterstand blijft voor Stichting KOM een belangrijk aandachtspunt. De dealers en leveranciers/vertegenwoordigers zijn hierop aangesproken. Daarnaast is bij de dealer extra aandacht nodig voor een uitvoering van de periodieke controle op de melkmeetglazen tijdens de reguliere onderhoudsbeurt, zodat een efficiënte werkwijze gehanteerd wordt. Bij het overschrijden van de ijktermijn met 3 maanden krijgt de veehouder een schriftelijke waarschuwing.

Tabel 3 Periodieke controles op melkmeetapparatuur door dealers

	Melkmeters ²⁾				Melkmeetglazen			
	2004		2005		2004		2005	
bezochte bedrijven	3312		3244		4031		3472	
meetunits op deze bedrijven	36337		36345		39032		33961	
bedrijven met afwijking ¹⁾	774	23,4%	654	20,2%	1841	45,7%	1483	42,7%
meetunits met afwijking ¹⁾	1708	4,7%	1571	4,3%	4244	10,9%	3421	10,1%

¹⁾ Een afwijking betekent dat een bedrijf of meter een afwijking heeft van groter dan 0,2 kg.

²⁾ Aanvullend dient opgemerkt dat in de normale werkwijze de melkmeters eerst preventief worden nagekeken. De afwijkingen die hiermee reeds worden opgelost zijn hierdoor niet inzichtelijk.

Om de dealer zo goed mogelijk te ondersteunen bij zijn planning wordt voor zowel de melkmeters als de melkmeetglazen een planning gemaakt voor een jaar vooruit. Op deze wijze kan goed beoordeeld worden of bij een toekomstig onderhoud de meetapparatuur ook gecontroleerd dient te worden. Het kan en mag niet zo zijn dat een veehouder zijn erkende gegevensstatus verliest door achterstand van de dealer.

Ter ondersteuning ontvangt de dealer per kwartaal een planning van Stichting KOM betreffende uit te voeren onderhoudsbeurten en periodieke controles. Deze planning kan als leidraad of naast de eigen planning worden gebruikt. Ondanks de eerdere acties, zoals dealerbezoeken en mailingen is de achterstand afgelopen jaar voor de melkmeters toegenomen. De achterstand in openstaande herijkingen in melkmeetglazen is sterk verbeterd.

Indien een veehouder weigert de periodieke controle uit te laten voeren, dient het ijkrapport met de betreffende opmerking naar Stichting KOM opgestuurd te worden. Een veehouder krijgt bij het verlopen van de periodieke controle termijn of bij een weigering deze te laten uitvoeren, schriftelijk een termijn opgelegd, waarbinnen uitvoering als nog plaats dient te vinden. Het niet tijdig laten uitvoeren van de periodieke controle kan leiden tot intrekking van de goedkeuring voor gebruik bij de erkende melkproductieregistratie.

Tijdens de periodieke controle wordt de meetapparatuur gecontroleerd op werking en accurate productieweergave. Bij melkmeters wordt in het algemeen met een watertest gecontroleerd of deze $\leq 0,2$ kg afwijkt ten opzicht van de oorspronkelijk vastgelegde referentie. Bij melkmeetglazen toets men een vergelijkbare afwijking via een elektronisch waterpas. Ten aanzien van de resultaten is er zowel bij de melkmeters als bij de melkmeetglazen vooruitgang geboekt. In 2002 was het aantal afwijkende bedrijven nog 55%. Dit is nu gedaald naar 42,7%, met op meetglazen niveau nog ruim 10% afwijkingen. Vooral

een minder stabiele ophanging is hier de oorzaak. Hierbij dient opgemerkt dat het relatief veel kleine afwijkingen betreft ($\leq 0,5$ kg).

De resultaten bij de melkmeters zijn ten opzichte van 2004 met 23,4% verbeterd tot een percentage van 20,2% afwijkende bedrijven. Ten opzichte van 2003, met een afwijkingen percentage van 16,8%, is en blijft dit een serieus aandachtspunt. De melkmeter is belangrijk voor goede cijfers (productiegegevens), maar is ook een essentieel onderdeel in het melkproces en het dagelijkse management. De melkmeter is o.a. belangrijk bij melkstroom gestuurde pulsatie-/stimulatiesystemen, maar ook bepalend voor het tijdstip van afnemen. Uit de opmerkingen vermeld op de ijkrapporten blijkt preventief onderhoud inclusief het vervangen van slijtageonderdelen van de melkmeter belangrijk. Daarnaast is een goede reiniging vooral bij elektronische melkmeters zeer belangrijk.

Onvoldoende reiniging kan grote invloed hebben op de werking van deze melkmeters. Denk hierbij o.a. aan bijv. minimaal één, maar soms twee zuurreinigingen per week.

Ook alle Tru-Test melkmeters worden jaarlijks door Stichting KOM gecontroleerd. In Nederland zijn momenteel nog ongeveer 8.450 Tru-Test meters in gebruik. In 2005 zijn er 2 afgekeurd en 9,5% vertoonde afwijkingen. Bij de test in 2004 was dit respectievelijk 0 en 7,8%. Na herstel of reiniging van doorgaans een beschadigd meettuitje, een onjuiste of beschadigde meterkop of vervuiling, zijn de afwijkende meters alsnog voor akkoord afgehandeld. De resultaten zijn iets verminderd. Een oorzaak is niet direct aan te geven, echter de indruk bestaat dat de manier van vervoeren in kratten of aan rekken hier mede debet aan is. In totaal zijn 302 meetbuizen afgekeurd. De oorzaak hiervan was met name onvoldoende afleesbaarheid.

Aanvullend wordt aandacht gevraagd voor de klembevestigingen. Bij veel bevestigingen ontbreken de rubbers. Het stabiel en verticaal ophangen tijdens het meten wordt hierdoor bemoeilijkt. Algemeen geldt dat een correcte werkwijze/hantering en een goede reiniging belangrijk zijn bij het toepassen van TruTest melkmeters.

3. Bedrijven met nieuwe elektronische melkmeetapparatuur

De uitvoering van de installatieproeven heeft in 2004 geleid tot vragen en enige discussie over nut en noodzaak, mede gelet op de benodigde tijd en bijbehorende kosten.

Wat is nu eigenlijk een installatieproef? Dit is een test op het melkveebedrijf waarbij gecontroleerd wordt of de nieuwe melkmeters op de juiste wijze zijn geïnstalleerd en afgesteld door de melkmachinedealer. Afstelling is nodig om de meter aan te passen aan de specifieke bedrijfsomstandigheden. Hiertoe worden een melktest en een controle op de gehaltebepaling uitgevoerd. Dit alles conform internationale afspraken (ICAR).

Op basis van opgedane ervaringen is in 2005 is gestart met een nieuwe werkwijze. De dealer hoeft voor de meeste melkmeters niet meer verplicht een complete melktest voorafgaand aan de installatieproef aan te leveren, echter een goede afstelling vooraf is wel noodzakelijk. Uitgebreide informatie hierover kan op de site van ICAR (www.icar.org) of op onze eigen website (www.stichtingKOM.nl) gevonden worden.

In tabel 4 worden de resultaten weergegeven van de uitgevoerde installatieproeven. Het absolute aantal bijstellingen voor kilogrammen is iets toegenomen, procentueel zijn de resultaten wel verbeterd ten opzichte van 2004. Echter een aantal bijstellingen van ruim 10% tijdens de installatieproef is nog steeds te hoog. Hierbij dient opgemerkt dat er grote verschillen zijn tussen de verschillende dealers. Het is dus belangrijk voldoende aandacht te besteden aan de voorbereidingen.

Tabel 4 Resultaten bij installatieproeven op melkmeetapparatuur door KOM

Jaar	Aantal meters	Bijstellingen (aantal en %) ¹⁾	Afw. in gehalte (aantal en %) ²⁾
2003	5247	418 8,0 %	213 4,1 %
2004	5687	619 10,9 %	342 6,0 %
2005	6298	663 10,5 %	175 2,8 %

1) Gedurende de installatieproef of in een tweede bezoek diende de meter bijgesteld te worden.

2) Er waren afwijkende gehalten tijdens de installatieproef. Een tweede bezoek was noodzakelijk.

Ten aanzien van de gehaltebepaling zijn de resultaten sterk verbeterd. Enkele meterspecifieke problemen zijn inmiddels opgelost. Bij speciale melkstallen met een kelder of een kabinet blijft de monstername een aandachtspunt. Ook is het belangrijk goede werkinstructies te verstrekken bij de monsterapparatuur. Een strikte werkwijze is voor een goede monstername erg belangrijk.

De belangrijkste oorzaken van afwijkingen zijn:

- Onvoldoende inregelen door melkmachinedealer (afstelling/opanging/algehele montage),
- Onjuist installeren bij specifieke melkstallen (bijv. melkmeters in de kelder in combinatie met monstername in de melkput; melkmeters achter een kabinet) en
- Materiaalverschillen en/of onderdelenseries die verschillen t.o.v. de oorspronkelijke serie.

Om het traject tot een goedkeuring in te zetten verlangen wij een aanmeldingsformulier. Dit dient vooraf ontvangen te worden, zodat in overleg met de melkcontrole verenigingen, dealer en Stichting KOM een juiste planning en afhandeling kan plaatsvinden. Op deze wijze kunnen aaneengesloten erkende lijsten beschikbaar blijven.

4. Steekproeven op uitgevoerde werkzaamheden door onderhoudsmonteurs

Op de door de onderhoudsmonteurs uitgevoerde servicebeurten en periodieke controles worden door Stichting KOM steekproeven uitgevoerd. Dit betekent dat in de praktijk een deel van de installatie en/of melkmeetapparatuur nagemeten en vergeleken wordt met de resultaten van de onderhoudsmonteur. De doelstelling is om op 2% van alle binnengekomen meet- en adviesrapporten ('grote' onderhoudsbeurt) een steekproef uit te voeren, voor de bedrijven met melkmeters is dit 5%. In tabel 5 vindt u de totaalresultaten van de uitgevoerde praktijksteekproeven. In 2005 zijn deze aantallen uitgekomen op respectievelijk 2,4 en 4,5%. De doelstelling voor de melkinstallaties is hierbij ruim gehaald, het aantal steekproeven op de melkmeters blijft wederom iets achter. De reden hiervoor moet vooral gezocht worden in de grootte, maar ook aantallen van melkstallen voor de installatieproeven, zijnde nieuwe melkstallen met elektronische melkmeting. Deze vragen relatief veel tijd waardoor het niet lukt alle steekproeven met de huidige bemensing uit te voeren.

Ten opzicht van eerdere verslagen is nu bij de melkinstallaties geen onderscheid meer gemaakt tussen afwijkingen/opmerking en een onvoldoende. In de tabel zijn nu alleen de onvoldoendes opgenomen. Dit aantal is echter wel hoger dan vorig jaar. De onjuiste

Tabel 5 Aantallen en resultaten van de steekproeven door KOM in 2004 en 2005

2004	Melk-	Melkmeters ²⁾		Melkmeetglazen ²⁾	
	installatie ¹⁾	Bedrijven	Meters	bedrijven	glazen
Totaal aantal	458	152	1510	214	2051
Aantal onvoldoende	2	26	45	13	25
Aantal onvoldoende in %	0,68%	17,1%	3,0%	6,1%	1,2%
2005					
Totaal aantal	491	145	1395	183	1772
Aantal onvoldoende	5	19	31	15	30
Aantal onvoldoende in %	1,0%	13,1%	2,2%	8,2%	1,7%

¹⁾ Er is sprake van een opmerking als verschillen zijn gevonden in gemeten waarden, er onjuiste procedures gebruikt zijn of het rapport onvolledig ingevuld of beoordeeld is, echter zonder directe consequenties voor de melkinstallatie. Een onvoldoende leidde tot consequenties voor veehouder of monteur.

²⁾ Er is sprake van een onvoldoende indien de verschillen groter zijn dan de ICAR norm van 0,2 kg

hantering van de ISO-'84 sticker is hier tweemaal de oorzaak van. Of te wel er wordt door de onderhoudsmonteur een normale KOM afhandeling gedaan (getoetst aan de actuele ISO normen), terwijl de melkinstallatie niet aan deze normen voldoet. Daarnaast zijn onjuiste normhantering en het juist meten van de reservecapaciteit op A1 (het melkvoerend gedeelte van de melkinstallatie) en daarmee de beoordeling aan de normen de oorzaken van de afwijkingen.

Bij de "tweede" steekproeven, uitgevoerd naar aanleiding van een steekproef met een onvoldoende, zijn geen problemen naar voren gekomen.

Naast de onvoldoendes zijn op de steekproefrapportages regelmatig opmerkingen gemaakt (ruim 10%) om de monteur er op te wijzen dat bijvoorbeeld zijn beoordelingen, invulling van het rapport en de achterwege gelaten gecombineerde ijking van de melkmeetglazen beter kunnen. Ook tijdens de jaarlijkse instructiedag wordt hier aandacht aan besteed. Ondanks dat bij de melkmeetglazen 2005 iets mindere resultaten heeft dan 2004 zijn de resultaten de afgelopen jaren sterk verbeterd. Na de opstartperiode met de nodige gebruikersgewenning dient er nu nog vooral aandacht besteed te worden aan een stabiele ophanging en het signaleren en ijken van nieuwe (vervangen) melkmeetglazen.

De periodieke controles op melkmeters worden bijna allemaal door de dealer uitgevoerd. Het voordeel van deze werkwijze is de integratie van de onderhoudsbeurt van de melkinstallatie met die van de melkmeters en de mogelijkheid direct problemen op te kunnen lossen. Bij melkmeters met een voorlopige ICAR goedkeuring of bij beperkte aantallen wordt deze controle door Stichting KOM uitgevoerd. Dit gebeurt doorgaans wel in samenwerking met de melkmachinedealer.

De resultaten bij de melkmeters zijn na de mindere resultaten in 2004 weer op het niveau van 2003 uitgekomen. Op melkmeterniveau zijn de resultaten verbeterd tot een afwijkingpercentage van 2,2%. De aandacht van de dealer heeft duidelijk tot betere resultaten geleid. In de opleiding tot gecertificeerd onderhoudsmonteur en in de jaarlijkse instructie is het periodiek controleren van melkmeetapparatuur een vast onderdeel.

Voor de juiste interpretatie van de steekproefresultaten is het uitermate belangrijk dat de tijd tussen uitvoering en steekproef zo kort mogelijk wordt gehouden. Daarom wordt gebruik gemaakt van een antwoordnummer om de rapporten wekelijks op te kunnen sturen. Naar de toekomst toe zullen nog aanvullende acties genomen moeten worden om deze termijn zo kort mogelijk te houden.

Concluderend kan gemeld worden dat de melkinstallaties in het algemeen goed worden doorgemeten, bij melkmeters preventief onderhoud en reiniging erg belangrijk zijn en dat met name de ophanging van de melkmeetglazen nog extra aandacht verdient. Algemeen verdient het opsturen van de rapporten binnen de termijn van 5 werkdagen (dus wekelijks) bij meerdere melkmachinedealers de aandacht. Deze worden hierop aangesproken.

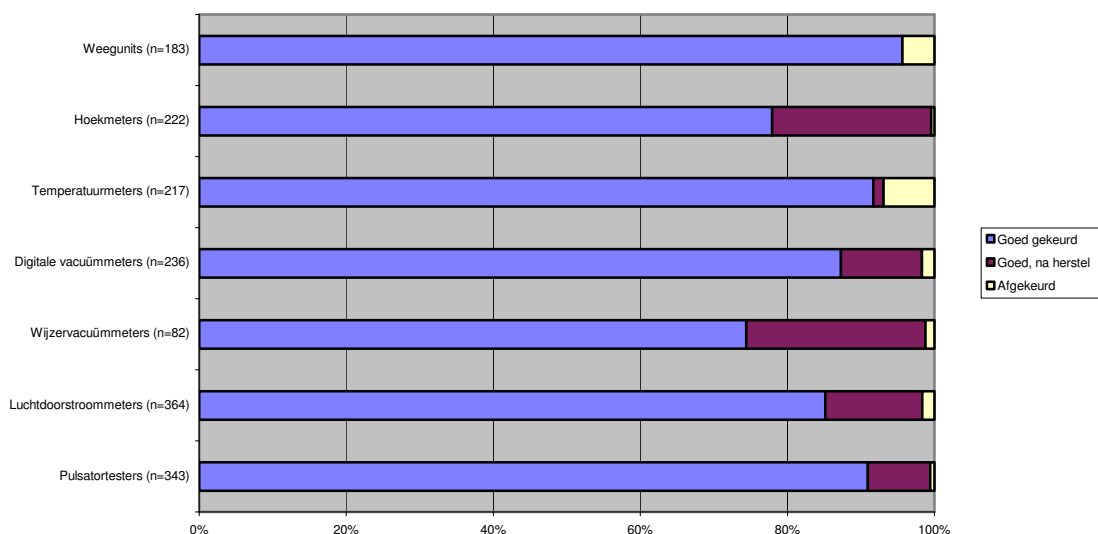
5. Certificering van de monteur

Alle monteurs die zelfstandig servicebeurten uitvoeren dienen gecertificeerd te zijn. Ten aanzien van nieuwe servicemonteurs geldt na aanmelding, in afstemming met de Stichting KOM, een gedoogtermijn tot dat een certificeringcursus gevolgd kan worden.

Het geldig blijven van het certificaat wordt bepaald door een aantal zaken:

- Ten eerste dient de verplichte jaarlijkse instructiedag met het controleren van de meetapparatuur gevolgd te worden,
- Ten tweede dienen er jaarlijks minimaal 10 onderhoudsbeurten (op naam geregistreerde meet- en adviesrapporten) uitgevoerd te worden,
- Ten derde dienen de resultaten van de steekproef en de beoordeling van de meet- en adviesrapporten voldoende te zijn. De beoordeling op een vijftal willekeurig gekozen meet- en adviesrapporten dient een waardering van minimaal een 7 te hebben. Deze laatste beoordeling wordt jaarlijks besproken met de monteur tijdens de instructiedag. Bij onvoldoende resultaat volgen extra beoordelingen, welke bij continuerende onvoldoende resultaten, zullen leiden tot intrekking van het certificaat.

Figuur 2 Overzicht resultaten van de meetapparatuurcontrole in 2005

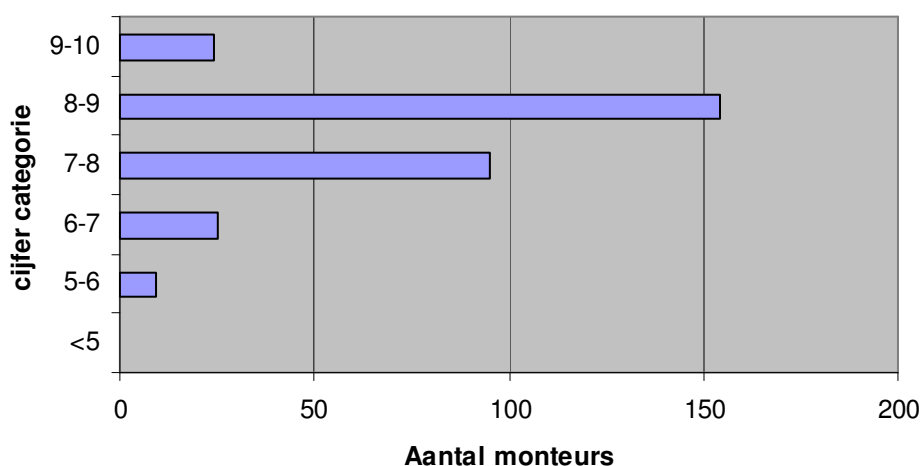
Tot maximaal twee jaar na de certificaatdatum kan via een, met goed gevolg af te leggen, examen een her-activering worden gerealiseerd. Hiervoor dient de onderhoudsmonteur zelf actie te ondernemen (aanvragen).

Op de jaarlijkse instructiedagen wordt ook de meetapparatuur van de onderhoudsmonteurs gecontroleerd. In figuur 2 zijn de resultaten weergegeven. Het aantal stuks afgekeurde meetapparatuur is met 24 ten opzichte van 17 in 2004 iets toegenomen. Met name de temperatuurmeters verdienen de aandacht. Er is nogal al wat diversiteit aanwezig. Let op dat goedkoop geen duurkoop wordt.

Het aantal bijstellingen is in lijn met vorige jaren. Wel zijn er minder luchtdoorstroommeters en iets meer vacuümmeters bijgesteld. Veelal betreft het hier kleine bijstellingen of het schoonmaken van de apparatuur.

Algemeen geldt dat goed omgaan (bewaren en vervoeren) van de meetapparatuur belangrijk is. Daarnaast is het belangrijk met regelmaat een kleine zelfcontrole op de meetapparatuur uit te voeren. Dit is op de zaak, al dan niet met kleine hulpmiddelen (collega apparatuur, gewichten, ect.), goed uit te voeren.

Figuur 3 Overzicht resultaten van de rapportbeoordelingen in 2005

Tijdens de jaarlijkse instructiedagen wordt een terugkoppeling gegeven van de uitgevoerde rapportbeoordelingen. Dit betreft een individuele bespreking van de opmerkingen en beoordeling die op een vijftal willekeurige meet- en adviesrapporten is uitgevoerd. In figuur 3 is een verdeling van de aantallen beoordelingen gegeven per cijfer categorie. Bijna 90% heeft een cijfer groter of gelijk aan een 7. Dit is ook een vereiste voor de jaarlijkse continuering van het certificaat. Voor 10% is een herbeoordeling uitgevoerd. De resultaten hiervan waren, met uitzondering van één beoordeling, vervolgens akkoord. Deze ene persoon heeft een persoonlijk gesprek en daarna een correcte beoordeling ontvangen.

6. Borging onderhoud melkkoeltanks

In de loop van 2003 zijn er tussen de Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO), Federatie Agrotechniek - sectie Melktechniek, Stichting KKM en Stichting KOM afspraken gemaakt om het onderhoud van de melkkoeltank gestructureerd uit te voeren en te toetsen op een tiental controle punten. De uitvoering van het onderhoud en de toetsing van de controlepunten worden uitgevoerd door KOM erkende koelmonteurs. De invulling, controle op juiste

uitvoering en afhandeling, waarbij de nadruk op hygiëne en werking ligt, wordt uitgevoerd door stichting KOM. Technisch is de uitvoering reeds geborgd door de STEK certificering.

Bovengenoemde uitvoering heeft tot doel om door een uniforme uitvoering, toetsing en vastlegging van onderhoud de kwaliteit van de koelmonteurs in de branche te verzekeren, alsmede ook de kwaliteit van hun werk.

6.1. Controle op uitvoering en afhandeling

Vanuit Stichting KOM wordt gevraagd een sluitende administratie te voeren ten aanzien van de akkoord afgehandelde (voldoen aan toetsingcriteria) en uitgevoerde onderhouds- en/of servicebeurten.

De controle van de kwaliteit van het doormeten, het invullen en de adviesverlening van de koelmonteur aan de melkveehouder gebeurt op de volgende manieren:

- Stichting KOM voert steekproeven uit. Deze steekproeven worden op het melkveebedrijf uitgevoerd in combinatie met andere werkzaamheden, zoals steekproeven op de melkinstallatie, melkmeetapparatuur, periodieke controles en installatieproeven.
- Stichting KOM kan meet- en adviesrapporten opvragen, bijv. van een specifieke koelmonteur in een bepaalde week, en hier een praktijk - dan wel rapportbeoordeling op uitvoeren.
- De betrokken firma zal ook de rapporten op het bedrijf beoordelen.
- Officiële instanties die tijdens bedrijfsbezoeken tekortkomingen constateren, zoals Stichting KKM en de zuivelorganisaties.

Na het eerste volledige jaar 2004, welke ook te beschouwen is als aanloopjaar, zijn de resultaten in 2005 sterk verbeterd. Uit de ontvangen rapporten en terugmeldingen, maar ook uit de uitgevoerde steekproeven (475) komen een aantal aandachtspunten naar voren. Een korte opsomming volgt hieronder.

- Een opleveringsrapport is ook een toetsingrapport. Dit was vaak onduidelijk. De meeste melkkoeltanks en bijbehorende koelinstallaties worden voor aflevering compleet getest. Bij de plaatsing wordt dan ook beperkte afhandeling uitgevoerd. Momenteel zijn er afspraken gemaakt voor een opleveringsrapport (mag een beperkt rapport zijn) waarop minimaal de vetgedrukte toetsingscriteria zijn opgenomen en de afhandeling van dit rapport is identiek aan de afhandeling van het uniforme meet- en adviesrapport bij de jaarlijkse servicebeurt. Bij akkoord (in principe altijd bij een oplevering) wordt een KOM nummer geplakt en vermeld op het rapport. Ook de monteurstempel dient op het rapport te staan.
- 97% van KOM nummers komt retour (wordt retour gestuurd of elektronisch teruggemeld). In 2004 is uiteindelijk ruim 90% retour gekomen. Dit was echter pas geruime tijd na de afsluiting van het jaar.
- Gebruik van oude rapport (eigen merk / eigen formulier). Tegenover 24,5% van de steekproeven in 2004 waar nog een eigen rapport gebruikt werd, wordt momenteel in 95% van de situaties een uniform opgesteld rapport gebruikt.
- Niet afgehandeld met KOM nummer. In 2004 is 44,8% van de steekproeven niet afgehandeld met een KOM nummer. In 2005 is 91 % afgehandeld met een KOM nummer. Verschillende koelmonteurs gaan hier nog niet correct mee om. Deze worden hierop aangesproken.

- Geen STEK nummer op rapport of naam op rapport aanwezig. In 2004 was in 24,5% van de steekproeven het geval. Voor 2005 is gedaald tot 8%.

Uit bovenstaande blijkt duidelijk een grote vooruitgang, maar we zijn nog niet op het gewenste niveau. Voor het komende jaar zal door de verschillende organisaties de nodige aandacht hieraan besteed dienen te worden. Ook Stichting KOM zal hieraan haar bijdrage leveren.

7. Doorbelasting KOM kosten

Eén maal per jaar worden de KOM kosten doorbelast aan de veehouder. Het rapport van een eventuele tweede meting in dat jaar wordt wel beoordeeld maar niet in rekening gebracht. Alleen bij de eerste beurt wordt een KOM sticker achter gelaten. Middels een serienummer op de sticker vind de registratie plaats. Indien er gedurende het jaar een renovatie of oplevering plaatsvindt dient een nieuw meet- en adviesrapport gemaakt te worden. Er dient dan, indien de installatie voldoet, ook een nieuwe KOM sticker geplaatst te worden.

Aan het einde van het jaar dienen alle niet gebruikte KOM-stickers ingeleverd te worden bij Stichting KOM. Voor ontbrekende stickers, het verschil in aantal tussen verstrekte en retour gezonden nummers en overgebleven stickers, dient de dealer een schriftelijke verklaring, van rechtmatig gebruik, af te geven. Dit loopt vrij goed. De meeste melkmachinedealers realiseren een overzicht met vrijwel geen ontbrekende stickers of kunnen eenvoudig een verklaring voor de ontbrekende nummers geven. Enkeligen hebben ondanks herhaaldelijk aandringen moeite een sluitende afhandeling te realiseren. Voor deze melkmachinedealers zullen kleinere sets, met daarmee samenhangende hogere handelingskosten, verstrekt worden. In tabel 6 zijn de nieuwe tarieven voor 2006 vermeld. Ook is hierin aangegeven hoe de KOM kosten afgehandeld worden richting de veehouder.

Tabel 6 Overzicht KOM kosten en afdrachten (per 1 januari 2006)

Bedrag	Betreft	Verwerken
10,40 euro	Basiskosten per locatie	zichtbaar op factuur
0,47 euro	Toeslag voor melkstalgrootte voor melkkoeien (aantal melkstellen x toeslag)	zichtbaar op factuur
0,21 euro	Toeslag voor melkstalgrootte voor geiten en schapen (aantal melkstellen x toeslag)	zichtbaar op factuur
0,21 euro	Afdracht bij uitvoering van herijking door dealer op de melkmeetglazen	Verwerkt in tarief voor herijken melkmeetglazen
0,68 euro	Afdracht bij uitvoering van herijking door dealer op de melkmeters	Verwerkt in tarief voor herijken melkmeters

8. Strategisch plan

Afgelopen jaar hebben we vooruit gekeken. Hoe verandert de wereld om ons heen, welke partijen spelen daarin voor ons een rol, hoe kijken zij naar de toekomst én hoe kunnen wij als Stichting KOM daarop anticiperen. Onderstaand vindt u een samenvatting.

8.1. Ontwikkeling marktpartijen

Allereerst wordt nu een beeld geschetst van de verwachte ontwikkelingen van de verschillende betrokken marktpartijen cq. doelgroepen alsmede hun mogelijke visie met betrekking tot waarde van de kwaliteitsbewaking binnen de melkstal.

Tabel 7 De markt "Melkveehouders"

	2000	2005	2010
aantal bedrijven	29.500	23.000	19.750
aantal koeien	1.504.000	1.460.000	1.400.000
gemiddeld aantal koeien per bedrijf	51,0	62,3	70,1
aantal onderhoudsbeurten	25.000	26.500	23.000
automatische melksystemen	300	625	1150
draaimelkstallen	235	405	550
grupstallen	5.450	3.500	2.300
visgraatmelkstallen	17.500	15.750	13.050
zij-aan-zij melkstallen	750	1.250	1.650
overig	2.100	1.800	1.550

Opm. gegevens afkomstig/afgeleid uit KOM database en CBS (begin 2005)

Het aantal melkveehouderijbedrijven zal ook in de komende jaren geleidelijk aan verder afnemen. In verhouding daarmee nemen het aantal koeien en minder af. De bedrijven worden gemiddeld groter en hebben ook grotere melkstallen. Naast automatische melksystemen zijn draaimelkstallen en zij-aan-zij melkstallen ook flink in aantal toegenomen. Deze trend zal zich naar verwachting doorzetten.

De melkveehouders van de toekomst hebben belang bij een goed werkende en betrouwbare melkinstallatie in de breedste zin van het woord. Hij wordt steeds meer de manager van zijn bedrijf. Een overdaad aan regels werkt echter niet motiverend. Men is een beetje "regel"-moe. Ook naar het kostenplaatje wordt steeds kritischer gekeken.

Anderzijds bestaat er echter geen twijfel over het nut en de noodzaak van een goed functionerende melkinstallatie. Daarbij is de behoefte aan registratie van betrouwbare gegevens in de melkstal groeiende. Preventief onderhoud en controles zijn hierbij onmisbaar en worden steeds meer als vanzelfsprekend gezien. De kosten hiervan moeten reëel zijn. Hoewel de directie er van overtuigd is dat de meeste melkveehouders terdege beseffen dat een jaarlijks KOM meet- en adviesrapport een meerwaarde heeft voor de borging van zijn melkstal, is het toch noodzakelijk om het KOM meet- en adviesrapport en de KOM gecertificeerde onderhoudsmonteur etc. als een verplicht onderdeel mee te nemen in de 'leveringsvoorwaarden' van de verschillende zuivelorganisaties. Nagenoeg hetzelfde maar dan voor goedgekeurde melkmeetapparatuur, geldt voor deelname aan veeverbetering programma's. Zo niet, dan dreigt toch het gevaar dat een aantal melkveehouders zal afhaken.

Tabel 8 De melkwinningsbranche "Leveranciers en dealers"

	2000	2005	2010
aantal leveranciers ¹⁾	10	7	5
aantal melkmachine dealers	145	135	125
aantal onderhoudsmonteurs (gecertificeerd)	375	340	310

Opm. gegevens afkomstig/afgeleid uit KOM database

¹⁾ Bij de leveranciers zijn zelfstandige merken met een marktaandeel < 1% opgenomen als melkmachine dealer, dit uitgezonderd de automatische melksystemen.

Het aantal marktpartijen neemt langzaam af. Er vindt een ontwikkeling plaats, waarbij naast een beperkt aantal Europese 'niche-players' enkele grote 'global players' overblijven met een 'full-line' benadering, d.w.z. (verkoop, installatie, service, koeling en after sales). Het aantal melkmachinedealers als ook het aantal onderhoudsmonteurs zal minder afnemen door enerzijds pioniers (zelfstandigen) en anderzijds doordat de afhankelijkheid van de melkveehouder van goede service bij de huidige en toekomstige melkinstallaties steeds groter wordt. Naast zelfstandige dealers komen er ook meer 'own districts' van leveranciers.

De melkwinningsbranche hecht zelf ook belang aan kwaliteitsbeheer. Het leveren van betrouwbare en hoogwaardige service is voor hen een belangrijke toegevoegde waarde. Ook vanuit productaansprakelijkheid zijn het leveren van kwaliteitswerk, maar zeker ook een juiste werkwijze (protocollen) een noodzaak. Tevens genereren servicewerkzaamheden en preventief onderhoud omzet en klantenbinding.

Tabel 9 De veeverbetering "KI en melkcontrole"

	2000	2005	2010
aantal KI deelnemers (incl. vleesvee)	35.850	28.675	23.500
aantal Melkproductieregistratie deelnemers	22.292	18.750	17.000

Opm. gegevens afkomstig/afgeleid uit NRS jaarstatistieken 2004

Met de afname van het aantal melkveehouders zal ook het aantal deelnemers aan KI en Melkproductieregistratie (MPR) dalen. In het algemeen zal men trachten een steeds completer pakket aan te bieden. Internet en elektronische communicatie zullen daarbij, met name voor de grotere partijen, perspectieven bieden.

De veeverbetering zal haar beleid steeds meer afstemmen op internationale ontwikkelingen en normen, omdat de export-activiteiten steeds belangrijker worden. De kwaliteit van gegevens blijft belangrijk, zeker in steeds groter wordende bedrijven, voor het dagelijkse management. Stichting KOM is op zoek naar efficiëntie in haar dienstverlening voor de veeverbetering en wil daarom ook actief kijken naar elektronische alternatieven c.q. aanvullingen, welke wellicht dezelfde kwaliteit tegen geringere kosten mogelijk maken. De uitgangspunten voor een goede melkgift registratie zijn en blijven een goed afgestelde melkmeter en monstername apparaat, d.w.z. geijkte apparatuur.

Tabel 10 Zuivelindustrie "verwerking"

	2000	2005	2010
aantal melkleveranciers	27.500	22.500	17.700

Opm. gegevens afkomstig van de Zuivelindustrie

Mede door de afname van het aantal Nederlandse melkveehouders maar ook door andere motieven voor verdere schaalvergroting zet een internationaliseringproces in de zuivelindustrie door. Dit kan betekenen dat ook de leveringsvoorwaarden van een dergelijke internationaal opererende zuivelcoöperatie meer 'internationaal' worden afgestemd.

Kwaliteitsborging op het individuele melkveehouderijbedrijf zal onvermijdelijk de basis moeten blijven, opdat de ingangscntrole van de aangeleverde melk in de verwerkende industrie beperkt kan blijven; zonder daarbij in te boeten op de kwaliteitsgarantie van de aangeleverde melk. De veehouder moet met zo weinig mogelijk arbeid en controleprocedures een zo goed mogelijk geborgd product aanleveren. Daarvoor zijn een goed functionerende melkinstallatie en betrouwbare opslag/koeling onontbeerlijk. Elektronische borging/signalering zal steeds meer zijn intrede doen.

Toelichting

De marktgegevens zijn grotendeels gehaald en geïnterpreteerd uit bestaande stukken, zoals jaarverslagen en statistiekgegevens. De Zuivelindustrie heeft een eigen schatting gemaakt voor de gegevens van 2010. Hierbij is aangegeven dat neerwaartse lijn van aantallen leden/leveranciers zich doorzet in de trend van jaarlijks 3 tot 4%. De gegevens geven echter een nog iets voorzichtigere schatting.

In de KOM database is het aantal veehouders afgelopen jaren tussen de 2 en 4% gedaald. Deze lijn is ook doorgezet in geschatte gegevens vanuit de KOM database.

8.2. Toekomst visie voor Stichting KOM

Op basis van bovenstaande analyses en bevindingen heeft Stichting KOM een visie geformuleerd voor de komende jaren.

8.2.1. Taken / werkzaamheden

De huidige werkzaamheden worden gecontinueerd. Wel komt er steeds meer een verschuiving van uitvoerend naar controlerend.

KOM zal haar meerwaarde door middel van rapportages, planningen, presentaties e.d. meer uitdragen naar haar doelgroepen. Dit levert waarschijnlijk ook extra revenuen op door het verkleinen van achterstanden.

Daarnaast moet er gezocht worden naar nieuwe taken en/of werkzaamheden. Deze kunnen o.a. ontstaan uit:

- Internationale of nationale samenwerking
- uitdragen KOM database (leveranciers en internationaal)
- Aanvullende controles (sensoren)

8.2.2. Samenwerking of autonoom blijven

Toekomst visie vraagt ook om te kijken naar mogelijke samenwerking met eventuele andere partijen. Daarbij moeten alle vormen van samenwerking bespreekbaar zijn.

De uitgangspunten hierbij zullen moeten zijn:

- eventueel overleg ingaan vanuit kracht cq unieke know-how
- er moet een 'win/win'-situatie ontstaan voor beide partijen

- zowel naar de aspecten 'back-office' als 'front-office' kijken
- mogelijkheden van het in- of verhuren van diensten cq deskundigheid meenemen

Samenwerking zal zeker kunnen leiden tot efficiëntie voordeel voor met name de back-office en de staffuncties. De identiteit van Stichting KOM is echter van zulks belang en ook het aanbod van mogelijke partijen is van dien aard dat vergaande samenwerking op dit moment niet direct voor de hand ligt. Wel is samenwerking, wellicht in de vorm van inhuurcontracten, een punt van aandacht om zowel op het gebied van kwetsbaarheid en personele ondersteuning de organisatie te versterken. Het bestuur is van mening dat KOM op dit moment autonoom sterker staat, waarbij wel gekeken moet worden hoe de kwetsbaarheid en personele ondersteuning verbeterd kan worden.

8.2.3. ISO certificering

De marktontwikkelingen vragen dit. Zonder certificering kan KOM naar de toekomst geen goede partij zijn voor haar marktpartijen, die allen zelfstandig of als onderdeel van een grotere organisatie gecertificeerd zijn. Het bestuur is dan ook van mening dat hier zo spoedig mogelijk een invulling aangegeven moet worden.

9. Website – Stichting KOM

Afgelopen jaar is er concreet invulling gegeven aan een eigen website. Via de website kan een indruk gekregen worden van de werkzaamheden van Stichting KOM. Daarnaast is een begin gemaakt om de site meer interactief te maken. Op de site staan nu formulieren, welke gebruikt kunnen worden voor de verschillende activiteiten en ook is nu een overzicht van gecertificeerde onderhouds- en/of servicemonteurs beschikbaar.

De website is zeker nog niet uit ontwikkeld. We zullen de komende jaren de website zeker uitbreiden. Neem gerust eens een kijkje op: WWW.STICHTINGKOM.NL.

Figuur 4 Schermafbeelding van de website

Colofon

Stichting KOM
Postbus 2176
8203 AD Lelystad

Runderweg 6, 8219 PK Lelystad

Tel.: 0320 - 293 578

Fax: 0320 - 293 580

E-mail: info@stichtingKOM.nl

Website: www.stichtingKOM.nl